DOMSTOLENS DOM
18. marts 1992 *

I sag C-24/91,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved R. Pellicer, Den Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg hos R. Hayder, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagner-Centret, Kirchberg,

sagsøger,

mod

Kongeriget Spanien først ved C. Bastarreche Sagües, derefter ved A. Navarro González, Director General de Coordinación Jurídica e Institucinal Comunitaria og abogado del Estado R. Silva de Lapuerta, Jefe del Servicio Jurídico del Estado ante el Tribunal de Justicia, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg på Den Spanske Ambassade, 4-6, boulevard Emmanuel Sevais,

sagsøgt,

angående en påstand om, at det fastslås, at Kongeriget Spanien har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til Rådets direktiv 71/305/EØF af 26. juli 1971 om samordning af fremgangsmåderne med hensyn til indgåelse af offentlige bygge- og anlægskontrakter (EFT 1971 II, s. 613, herefter benævnt »direktivet«), idet rektoratet ved Universidad Complutense de Madrid har givet bygge- og anlægsarbejderne i forbindelse med udvidelsen og ombygningen af universitetets statsvidenskabelige og sociologiske fakultet samt dets sociale højskole i entreprise ved underhåndsaftale (»contratación directa«),

har

* Processprog: spansk.

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, O. Due, afdelingsformændene F. Grévisse og P. J. G. Kapteyn samt dommerne G. F. Mancini, C. N. Kakouris, J. C. Moitinho de Almeida, M. Díez de Velasco, M. Zuleeg og J. L. Murray,

generaladvokat: C. O. Lenz
justitssekretær: assisterende justitssekretær J. A. Pompe,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at parterne har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 9. januar 1992, hvorunder Kongeriget Spanien var repræsenteret af abogado del Estado G. Calvo Díaz,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 6. februar 1992,

afsagt følgende

Dom

1 Ved stævning indleveret til Domstolens Justitskontor den 23. januar 1991 har Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i medfør af EØF-traktatens artikel 169 anlagt sag med påstand om, at det fastslås, at Kongeriget Spanien har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til Rådets direktiv 71/305/EØF af 26. juli 1971 om samordning af fremgangsmåderne med hensyn til indgåelse af offentlige bygge- og anlægskontrakter (EFT 1971 II, s. 613, herefter benævnt »direktivet«), idet rektoratet ved Universidad Complutense de Madrid har givet bygge- og anlægsarbejderne i forbindelse med udvidelsen og ombygningen af universitetets statsvidenskabelige og sociologiske fakultet samt dets sociale højskole i entreprise ved underhåndsaftale (»contratación directa«).

2 I direktivets afsnit III er der bl.a. fastsat regler om offentliggørelse af udbudsbekendtgørelser, således at samtlige interesserede entreprenører i Fællesskabet kan underrettes om et udbud og eventuelt deltage.

3 Ifølge direktivets artikel 12 skal udbudsbekendtgørelserne sendes til Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer, som sørger for offentliggørelsen deraf i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* senest ni dage efter afsendelsesdatoen. I artikel 12, stk. 4, hedder det dog, at når der er tale om den i artikel 15 nævnte hurtige fremgangsmåde, er fristen fem dage fra afsendelsesdatoen.

4 I medfør af direktivets artikel 14 om begrænset udbud skal fristen for modtagelse af anmodninger om deltagelse og for modtagelse af de bud, som ansøgerne opfordres til at afgive, være på mindst 21 dage hver især at regne fra henholdsvis datoen for afsendelsen af bekendtgørelsen og datoen for afsendelsen af den skriftlige opfordring til at afgive bud. I artikel 15 er det dog fastsat, at i hastetilfælde, hvor det er umuligt at anvende de i artikel 14 nævnte frister, kan de ordregivende myndigheder anvende forkortede frister, nemlig tolv dage fra datoen for afsendelsen af bekendtgørelsen for så vidt angår anmodninger om deltagelse, og ti dage fra den skriftlige opfordring for så vidt angår buddene.

5 I direktivets artikel 9 er der fastsat en række undtagelser fra disse regler om offentliggørelse. Nærmere betegnet er der i artikel 9, litra d), fastsat en undtagelse »i strengt fornødent omfang, når tvingende grunde af uopsættelig karakter i forbindelse med begivenheder, som de ordregivende myndigheder ikke har kunnet forudse, ikke tillader at overholde de frister, som kræves ved andre fremgangsmåder«.

6 Den 9. februar 1989 erklærede Junta de Gobierno ved Universidad Complutense de Madrid, at udvidelsen og ombygningen af det statsvidenskabelige og det sociologiske fakultet samt den sociale højskole til et samlet beløb af 430 256 250 PTA havde hastende karakter. Beløbet var blevet bevilget af undervisningsministeriet i januar 1989.

7 Den 27. februar 1989 udbød universitetets rektorat disse arbejder i licitation ved en udbudsbekendtgørelse i fire spanske aviser.

8 Det fremgår af bilagene i sagen, at arbejdet ifølge den ansvarlige arkitekt ville tage syv og en halv måned og skulle være afsluttet inden semestrets begyndelse i oktober 1989.

9 Hvad nærmere angår sagens faktiske omstændigheder og retsforhandlingernes forløb samt parternes anbringender og argumenter henvises til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende i det omfang, det er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

10 Kommissionen finder ikke, at der i den foreliggende sag var hjemmel til at indgå en underhåndsaftale, da betingelserne for anvendelse af direktivets artikel 9, litra d), ikke var opfyldt. Kommissionen har herved anført, at det stigende antal studerende er et problem, der har eksisteret i årevis, og at en ny årgangs opdukken i oktober 1989 ikke kan betegnes som en uforudsigelig begivenhed, der udgør en tvingende grund af uopsættelig karakter i den i bestemmelsen anvendte betydning.

11 Kommissionen har endvidere anført, at universitetets rektorat kunne have offentliggjort udbudsbekendtgørelsen i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* efter den i direktivets artikel 15 fastsatte fremgangsmåde, hvis forkortede frister gør det muligt for de ordregivende myndigheder at opfylde forpligtelserne med hensyn til offentliggørelse inden for en måned. Kommissionen finder, at dette tidsrum var helt foreneligt med den af rektoratet fastsatte tidsplan for arbejdet.

12 Den spanske regering finder derimod, at det var berettiget at handle med hjemmel i direktivets artikel 9, litra d). Den har fremhævet nødvendigheden af at få arbej-

derne afsluttet inden den 1. oktober 1989 og den forsinkelse, som Fællesskabets offentliggørelsesprocedurer ville have medført. Den spanske regering har herved anført, at det berørte fakultets og den berørte skoles lokaler var helt utilstrækkelige til at rumme det store antal nye studerende, man regnede med fra semesterstarten i oktober 1989.

13 Det bemærkes indledningsvis, at betingelserne for anvendelse af artikel 9, litra d), er kumulative. Derfor kan de ordregivende myndigheder, såfremt en af betingelserne mangler, ikke fravige direktivets bestemmelser, og navnlig ikke dem, der vedrører offentliggørelse.

14 Det må imidlertid fastslås, at den tvingende grund af uopsættelig karakter, som den spanske regering har påberåbt sig, i den foreliggende sag ikke er uforenelig med de frister, der er fastsat for den hurtige fremgangsmåde i direktivets artikel 15.

15 De nødvendige midler var nemlig blevet bevilget universitetet i januar 1989, og udvidelsen og ombygningen, som ville vare syv og en halv måned, skulle være afsluttet inden det nye akademiske år i begyndelsen af oktober 1989. Universitetet havde således tilstrækkelig tid til at organisere udbudsproceduren efter hasteproceduren i direktivets artikel 15, hvori fristerne som nævnt i præmis 4 kan reduceres til 22 dage, nemlig tolv dage for anmodningerne om deltagelse og ti dage for buddene.

16 Det bør således fastslås, at Kongeriget Spanien har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til direktivet, navnlig dettes artikel 9 og artikel 12-15, idet rektoratet ved Universidad Complutense de Madrid har givet bygge- og anlægsarbejderne i forbindelse med udvidelsen og ombygningen af universitetets statsvidenskabelige og sociologiske fakultet samt dets sociale højskole i entreprise ved underhåndsaftale.

Sagens omkostninger

17 Ifølge procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger. Kongeriget Spanien har tabt sagen og pålægges derfor at betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN

1) **Kongeriget Spanien har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til Rådets direktiv 71/305/EØF af 26. juli 1971 om samordning af fremgangsmåderne med hensyn til indgåelse af offentlige bygge- og anlægskontrakter, særlig artikel 9 og artikel 12-15, idet rektoratet ved Universidad Complutense de Madrid har givet bygge- og anlægsarbejderne i forbindelse med udvidelsen og ombygningen af universitetets statsvidenskabelige og sociologiske fakultet samt dets sociale højskole i entreprise ved underhåndsaftale.**

2) **Kongeriget Spanien betaler sagens omkostninger.**

Due Grévisse Kapteyn Mancini

Kakouris Moitinho de Almeida Díez de Velasco Zuleeg Murray

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 18. marts 1992.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

O. Due
Præsident